

Relațiile României cu China sunt o resursă pierdută

dr. Octavian Știreanu

Titlul din program al intervenției mele ar trebui explicat. Ne aflăm în secțiunea simpozionului intitulată **Cooperarea României cu China**, iar titlul respectiv - „Veniți cu investiții chineze!” – riscă să ne inducă în eroare. Un asemenea îndemn nu figurează în vreo declarație a premierului și nici în vreun discurs al președintelui. Nu a fost scandat la vreun miting din Piața Victoriei. Nu este prevăzut nici în vreun program de guvernare la care ar lucra de pe acum cine știe ce politicieni curajoși.

Faptele sunt următoarele:

La sfârșitul lunii februarie, Cancelarul german Friedrich Merz a efectuat o vizită oficială de două zile în China. La data respectivă, era al patrulea lider european care vizita China de la începutul anului 2026, după cei din Irlanda, Finlanda și Regatul Unit. Un adevărat pelerinaj, în pofida sărbătorilor de an nou european și apoi chinezesc...China zâmbește și-i primește pe toți...

Der Spiegel aprecia că Merz – care e considerat un politician fără răbdare - „*nu s-a pregătit niciodată atât de meticulos pentru o deplasare externă*”. Cu o săptămână înaintea plecării, el a organizat o cină restrânsă la Cancelaria Federală, destinată consultărilor informale cu experți și consilieri.

Delegația economică pe care a invitat-o în acea deplasare a fost cea mai amplă de la perioada cancelarului Angela Merkel înapoi. A inclus aproximativ 30 de directori executivi sau reprezentanți ai unor companii precum Bayer, Volkswagen, Siemens, Adidas, Henkel, DHL, Commerzbank și BMW.

Merz declara că a venit în China cu intenția de a reseta relația cu a doua economie a lumii. El a cerut răspicat investiții chineze în economia germană. La un forum de lucru

cu lideri de afaceri din ambele țări, Cancelarul a menționat că investițiile companiilor chineze în Germania „creează locuri de muncă și consolidează lanțurile valorice”. „Aș dori să vă încurajez și să vă îndemn să continuați să faceți acest lucru. *Vrem investiții chineze în Germania!*”, a subliniat Cancelarul Germaniei.

O asemenea afirmație, sau exclamație, este imposibilă în România.

În prezența Cancelarului Merz și a premierului chinez Li Qiang s-au semnat 5 acorduri guvernamentale. BMW a semnat un memorandum de înțelegere cu producătorul chinez de baterii CATL. Cancelarul german a anunțat că mai mulți miniștri vor vizita în curând China pentru a aprofunda schimburile economice.

A fost primit și de președintele Xi Jinping. „Sunt dispus să colaborez cu Cancelarul pentru a depune împreună eforturi în vederea avansării continue a parteneriatului strategic cuprinzător dintre China și Germania la noi niveluri”, a declarat președintele Chinei.

1.De ce Cancelarul Germaniei bate la ușa Chinei

1.1. În schimburile comerciale bilaterale, Germania este în deficit. În 2025, valoarea totală a importurilor germane din China a ajuns la 170,6 miliarde de euro, în creștere cu 8,8%, în timp ce exporturile către China s-au situat sub jumătate, la 81,3 miliarde de euro, marcând o scădere de 9,7%.

1.2. Germania a evitat de puțin intrarea în al treilea an consecutiv de recesiune directă. A fost în recesiune – lucru extrem de rar pentru Germania – doi ani la rând, în 2023 și 2024. Iar anul 2025 l-a încheiat cu o creștere economică la limită, de numai 0,2%, datorată îndeosebi consumului gospodăriilor (+1,4%) și cheltuielilor pentru înarmare.

1.3. Alocări uriașe pentru înarmare. Contextul războiului din Ucraina a favorizat ieșirea Germaniei și a Japoniei de sub interdicțiile severe de ordin militar care au urmat celui de-al doilea război mondial. Ambele state învinse atunci au acum liber fără limite la înarmare. Cancelarul Merz declara nu demult că a fost aprobat un program de

„redeschidere și modernizare a garnizoanelor” existente în timpul celui de-al doilea război mondial. Pentru 2026, Germania a aprobat un buget record al apărării de peste 52 de miliarde de euro, preconizând să investească aproximativ 650 de miliarde de euro în apărare până în anul 2030. Alocarea acestor fonduri pentru înarmare este posibilă întrucât Germania este exceptată de la regulile stricte ale datoriei publice pe care Bruxelles-ul le impune celorlalte țări membre.

1.4. După război, timp de decenii, Germania s-a descris ca fiind o „*Zivilmacht*”, o putere civilă. Germania își exercita influența prin reguli, legi, comerț și instituții, nu prin conducere militară. Se integra în Europa, în loc să o domine. De la preluarea puterii, în martie anul trecut, strategia Cancelarului Merz este de a construi o „*Zentralmacht*”, o putere centrală care produce capacități pe care se bazează ceilalți. Germania tinde să se transforme într-un „stat arsenal” al Europei. Urmată la mică distanță de Ucraina, devenită în câțiva ani o importantă țară producătoare și exportatoare de armament ultramodern.

1.5. Noile direcții de dezvoltare ale Germaniei se configurează într-un climat economic intern complet modificat: paradigma dezvoltării țării pe baza surselor ieftine de energie a încetat. *Kaput* energia ieftină, care timp de decenii, a fost elementul determinant din care s-a născut puterea economiei germane.

2. Germania ignoră strategia Comisiei Europene

2.1. Apelul direct al Cancelarului Mertz, adresat companiilor chineze, de a continua să investească în Germania, contravine politicii stabilite de Comisia Europeană cu privire la China.

2.2. În anul 2019, laboratoarele birocrăției bruxeleze au stabilit că pentru China este necesară o abordare „tridimensională”. Cea de-a doua putere economică a lumii este considerată de Bruxelles simultan un „*partener de cooperare*”, un „*concurrent economic*” și un „*rival sistemic*”. Probabil că atunci când europenii au nevoie de cipuri și semiconductori, China este partener comercial, când este vorba despre automobile electrice este concurrent economic, iar când ar fi vorba despre o compatibilizare a modelelor de creștere dintre cele două părți, care să ajute UE să iasă din fundătura economică în care se adâncește tot mai mult, China este un rival sistemic.

2.3. Reproșurile Europei:

- „modelul economic al Chinei a generat distorsiuni sistemice cu efecte negative asupra partenerilor comerciali” „sprijinul acordat de stat sectoarelor prioritare și celui manufacturier creează o supra-capacitate în China, cu externalități negative pentru o gamă largă de membri ai OMC”
- controalele la export, atât la materiile prime critice, cât și la anumite tehnologii, au impact negativ asupra lanțurilor de aprovizionare ale UE
- „tendința Chinei de a înlocui importurile și de a atinge autosuficiența” este un alt motiv de îngrijorare.

2.4. Comisia Europeană susține că firmele europene din China acuză lipsa unor condiții de concurență echitabile. De la Beijing, lucrurile arată exact pe dos. *„Sondajul privind încrederea în afaceri 2025/2026”*, publicat în decembrie anul trecut de Camera de Comerț Germană în China, arată că 93% dintre companiile germane intervievate nu intenționează să se retragă din China în următorii doi ani, iar 53% preconizează creșterea investițiilor în aceeași perioadă.

3. Eșecul doctrinei „*de-risking*”

3.1. Strategia UE față de China stabilită în 2019 a fost updatată în 2023, când Ursula von der Leyen a lansat formula „*de-risking, nu decuplare*”. În relația cu China, se urmărește „micșorarea riscurilor fără decuplare totală”.

3.2. Strategia *de-risking* a înregistrat puține progrese reale. Obiectivul european – stabilit prin „Chips Act” – de a produce 20% din cipurile mondiale până în 2030 pare utopic. Multe proiecte de fabrici au fost amânate sau abandonate. Investițiile publice insuficiente pun sub semnul întrebării realismul țintei.

3.3. Producția de semiconductori se extinde în spațiul european, dar dependențele de China rămân complexe. Multe etape, precum asamblarea sau testarea, se desfășoară tot în China.

3.4. Investițiile chineze evită tarifele suplimentare ale UE asupra bunurilor chineze, întrucât producția este localizată în țări europene.

3.5. Strategia energetică și industrială europeană, bazată pe tranziția verde, depinde masiv de pământurile rare ale Beijingului. Implementarea „*Critical Raw Materials Act*”, document adoptat de UE în 2024, menit să diversifice sursele și să încurajeze producția internă, este deosebit de lentă; inițiative precum fondul german de 1 miliard de euro pentru investiții în minerale critice au fost suspendate, iar proiectele miniere interne se confruntă cu opoziție politică și ecologică.

3.6. Tarifele asupra vehiculelor electrice chineze stabilite de UE în octombrie 2024, au avut un impact minim asupra exporturilor, în timp ce Beijingul a ripostat impunând restricții asupra importurilor de brandy, carne de porc și produse lactate europene.

3.7. Atitudinea statelor europene față de deciziile centralist-autoritariste ale Bruxelles-ului sunt diferite. Franța este adepta unui protecționism total, dar lipsit de resurse, în timp ce țări precum Germania sau Olanda, profund integrate în lanțurile industriale chineze, sunt adeptele penetrării „zidului chinezesc” al reglementărilor prohibitive adoptate de Bruxelles.

3.8. Răspunsul Chinei la abordările europenilor nu s-a lăsat așteptat; a introdus restricții severe la exportul pământurilor rare, afectând lanțurile de aprovizionare occidentale, crescând prețurile și provocând întârzieri în industrii-cheie.

4. Un „zid chinezesc” ridicat de Bruxelles

4.1. În UE s-a creat o teamă de riscurile potențiale pe care le-ar conține investițiile chineze directe. La Bruxelles s-a muncit pentru a configura o strategie de „securitate economică”, menită să blocheze investițiile chineze directe în spațiul european.

4.2. România a făcut din nou un exces de zel în această privință, adoptând o legislație prohibitivă proprie, pe care nu i-o ceruse nimeni. S-a adoptat o lege prin care companiilor chineze li se interzice participarea la lucrări de infrastructură și o altă lege privind interzicerea la fel de drastică a implementării tehnologiei 5 G de către firmele chinezești.

4.3. Strategia UE față de China stabilită în 2019 a fost updatată în 2023, când Ursula von der Leyen a lansat formula „*de-risking, nu decuplare*”. În relația cu China, se urmărește „micșorarea riscurilor fără decuplare totală”. Câteva măsuri din „producția” de reglementări protecționiste adoptate la nivel comunitar sunt prezentate mai jos.

4.4. Înăsprirea Regulamentului UE privind *screening*-ul investițiilor străine directe (ISD). În februarie anul trecut, 24 de țări din UE-27 aveau mecanisme de screening al investițiilor.

4.5. Drept de veto de la Bruxelles pentru investițiile străine. Un grup de europarlamentari a propus președintei CE emiterea unei directive prin care Comisia să aibă dreptul de a interzice ISD-urile aprobate de statele naționale pe motive de „amenințări la adresa securității naționale sau a ordinii publice”. Un fel de certificat ORNISS emis de Bruxelles pentru acceptarea sau interzicerea unor investiții străine în spațiul european. Â

4.6. Regulament special pentru revizuirea ISD sub pretextul concurenței și al subvențiilor. Se cheamă „*Regulament privind subvențiile străine (FSR)*”. Prima aplicație practică a acestui „regulament” ar fi anchetarea investiției de 1,4 miliarde euro pe care China o face în uzina de vehicule electrice a BYD din Ungaria! Ar fi prima utilizare *ex officio* a FSR în legătură cu investițiile greenfield.

4.7. Inventarea de instrumente politice pentru a „recupera” anumite active care au intrat în proprietatea chineză. Regatul Unit a adoptat recent o legislație care să autorizeze guvernul să dirijeze utilizarea – sau, în ultimă instanță, să naționalizeze – activele din sectorul siderurgic dacă o companie intenționează să își închidă operațiunile „împotriva interesului public”!

4.8. Presiuni asupra proprietarilor chinezi, pentru a atenua presiunile politice și de reglementare exercitate asupra companiilor. „Misiunea nespusă” a SUA este de a recupera active strategice aflate sub control chinez. „Pirelli” a fost implicat într-o dispută în consiliul de administrație pentru a reduce participația acționarului majoritar Sinochem, pe fondul îngrijorărilor că proprietarii chinezi blochează planurile sale de investiții în SUA.

Comisia Europeană înăsprește controlul de reglementare, iar dezbaterea privind condiționarea sau examinarea noilor proiecte greenfield chineze se intensifică. Comisia Europeană sub mandatul Ursulei von der Leyen se află între presiunea Washingtonului, dependența de Beijing și tendința de a-și dezvolta permanent propria putere centralist-autoritaristă în raport cu statele membre.

Pe de altă parte, China are preocupări tot mai mari cu privire la transferul de tehnologie și necesitatea de a proteja know-how-ul chinezesc.

De-risking – strategia de „reducere a riscurilor fără separare completă” – pare din ce în ce mai greu de menținut într-un context global dominat de confruntarea SUA–China.

5. Investițiile Chinei în UE și în lume

Cancelarul Friedrich Merz cere firmelor chineze să investească în Germania, în condițiile în care UE înăsprește regulile privind investițiile străine.

5.1. Președinta CE, Ursula von der Leyen, a declarat anul trecut, în iulie, la Beijing, că relația UE–China a ajuns la un „punct de cotitură”. Elanul investițional al companiilor chineze în spațiul UE urma să fie temperat de câteva măsuri, cum ar fi: restricții suplimentare la importurile de oțel, reguli privind conținutul local în achizițiile publice și cerințe de partajare sau chiar de transfer al tehnologiilor pentru investițiile chineze în Europa.

5.2. Comisarul european pentru industrie, francezul Stéphane Séjourné, este principalul promotor al protecționismului, stabilind posibililor investitori cerințe de conținut local și clauze de „fabricat în Europa”. Investitorii străini trebuie să angajeze muncitori locali și, „în anumite sectoare, precum bateriile”, să transfere know-how tehnologic.

5.3. Implementarea acestor măsuri depinde de voința statelor membre. Germania sau Olanda, profund integrate în lanțurile industriale chineze, se tem că o decuplare bruscă ar avea costuri economice semnificative.

5.4. Măsurile protecționiste stabilite de Comisia Europeană s-au reflectat în destinația investițiilor chineze directe în lume. În 2024, ISD-urile chineze la nivel global au fost de 52 de miliarde euro.

5.5. Investițiile în SUA au continuat să scadă, fiind sub 2 miliarde euro (sub 4% din ISD-urile chineze la nivel global).

5.6. Investițiile în UE și Regatul Unit au totalizat 10 miliarde euro, adică sub 20% din total.

5.7. Ungaria a reprezentat destinația preponderentă, cu investiții de 3,1 miliarde de euro, adică 31% din totalul investițiilor chineze în Europa, în creștere cu 73% față de 1,8 miliarde de euro în anul precedent. În Ungaria se derulează 4 dintre cele mai importante 10 investiții chineze în curs de desfășurare în Europa. Este vorba despre 3 fabrici de baterii pentru vehicule electrice și o fabrică de vehicule electrice. Ungaria a acordat pachete generoase de sprijin de stat și a stabilit mai puține condiții legate de transferul de tehnologie, dezvoltarea forței de muncă locale sau de conținutul local al investițiilor.

5.8. Ungaria și Slovacia s-au opus taxelor stabilite de Bruxelles în octombrie 2024 asupra vehiculelor electrice, iar Spania și-a schimbat votul de la susținere la abținere după ce prim-ministrul Pedro Sanchez a vizitat Beijing-ul.

Față de „zidul chinezesc” al reglementărilor, construit de Bruxelles în calea investițiilor chineze, autoritățile de la Beijing au o atitudine politică deschisă. Ministrul chinez de Externe, Wang Yi, declara pe 10 martie că, "în mod constant, considerăm Europa un pol firesc într-o lume multipolară, *o forță importantă în menținerea stabilității ordinii internaționale* și, de asemenea, un partener cheie în realizarea modernizării *în stil chinezesc*".

În ultimul an, volumul total al comerțului China-Uniunea Europeană a depășit 1.000 de miliarde de dolari, peste 2 milioane de turiști europeni au venit în China *scutiți de viză*, iar lideri europeni au efectuat pe rând vizite în China, fiind încheiate o serie de noi acorduri de cooperare.

Președintele Chinei, Xi Jinping, sublinia, la rândul său, că „o relație sănătoasă și stabilă între China și UE nu numai că aduce beneficii ambelor părți, dar favorizează și întreaga lume”.

6. Concluzii

Vizita Cancelarului german în China are semnificații mai largi decât posibila relansarea relațiilor bilaterale. Friedrich Mertz, prin îndemnul său istoric, „Vrem investiții chineze în Germania!”, a făcut o breșă serioasă în „zidul chinezesc” construit de birocrăția Comisiei Europene condusă de Ursula von der Leyen. Cel puțin două sunt concluziile pe care această vizită de mare importanță le întărește.

Prima concluzie este aceea că, în Uniunea Europeană, există atât interese generale, ale comunității în ansamblu, cât și interese naționale specifice, individuale, ale fiecărui stat membru. Respectul datorat de Bruxelles acestora din urmă ar trebui să fie cel puțin la același nivel la care statele membre sunt obligate să respecte pe cele din prima categorie.

A doua concluzie, rezultată din atitudinea atât de diferită pe care statele membre o au față de deciziile CE privitoare la China, este aceea că șablonul unic pe care Bruxelles-ul vrea să-l impună autoritar tuturor statelor membre, în absolut toate domeniile, este o cauză esențială pentru declinul economic, democratic și politic pe care UE îl înregistrează în ultimul deceniu. Experiența recentă a acordului Mercosur este un exemplu sugestiv. Franța, Polonia, Austria, Irlanda n-au semnat acel acord. (Propaganda dâmbovițeană a fost la un pas să le facă state putiniste!). Cauza este tocmai specificitatea intereselor naționale proprii.

Nu pot fi tratate la fel Nordul și Sudul, statele puternic industrializate cu cele în care agricultura are contribuția principală la PIB, regiunea scandinavă cu aceea mediteraneană, statele care au fost cândva imperii cu statele care au stat cinci decenii sub comunism ș.a.m.d. Istoria arată că imperiile au pierit și din motivul că au vrut să impună standarde uniformizatoare tuturor comunităților constituente.

Din ambele motive de mai sus, sunt de partea acelor care consideră că Uniunea Europeană nu trebuie părăsită, ea trebuie doar schimbată.

Cât privește relațiile actuale ale României cu China, ele sunt în afara istoriei. Sunt o resursă pierdută.

Cine vrea să-și dezvolte țara în aceste vremuri tulburi, bate la poarta Chinei. Cancelarul german nu s-a sfiit s-o facă: „**Vrem investiții chineze în Germania!**”.

*(**Precizare:** Informațiile redată în această comunicare sunt preluate de pe site-ul oficial al Comisiei Europene, precum și din multe alte surse deschise).*